

РОДОВІД ІСУСА ХРИСТА

1,1-17

Ця послідовність імен, об'єднаних дієсловом «народжувати» [= бути батьком], оспівує життя. На початку її — той, кому повірив Авраам, Отець, якого Син об'являтиме своїм братам. Його тіло таке ж саме, як і тіло народу Ізраїля, з якого виходить благословення для всіх народів.

- ¹ Родовід Ісуса Христа, сина Давида, сина Авраама.
- ² Авраам був батьком Ісаака, Ісаак — Якова, Яків — Юди і братів його.
- ³ Юда був батьком Фареса та Зари від Тамари. Фарес був батьком Есрома, Есром — Арама,
- ⁴ Арам — Амінадава, Амінадав — Наасона, Наасон — Салмона,
- ⁵ Салмон — Вооза від Рахави, Вооз — Йоведа від Руті, Йовед — Ессея,
- ⁶ Ессей був батьком царя Давида, Давид — Соломона від жінки Урії.
- ⁷ Соломон же був батьком Ровоама, Ровоам — Авії, Авія — Асафа,
- ⁸ Асаф — Йосафата, Йосафат — Йорама, Йорам — Озії,
- ⁹ Озія — Йоатама, Йоатам — Ахаза, Ахаз — Єзекії,
- ¹⁰ Єзекія — Манасії, Манасія — Амоса, Амос — Йосії,
- ¹¹ Йосія — Єхонії і братів його за вавилонського переселення.
- ¹² А після вавилонського переселення в Єхонії народився Салатїїл, у Салатїїла — Зоровавел,
- ¹³ у Зоровавела — Авїуд, в Авїюда — Еліяким, в Еліякіма — Азор,
- ¹⁴ в Азора — Садок, у Садока — Ахим, в Ахима — Еліуд,
- ¹⁵ в Еліюда — Єлеазар, в Єлеазара — Маттан, у Маттана — Яків,
- ¹⁶ у Якова — Йосиф, чоловік Марії, з якої народився Ісус, що зветься Христос.
- ¹⁷ Покоління жє всіх було: від Авраама до Давида чотирнадцять, від Давида до вавилонського переселення чотирнадцять.

цять і від вавилонського переселення до Христа — поколінь чотирнадцять.

Засоби для розуміння

Родовід..., буквально: «Книга походження Ісуса Христа».

Це урочистий заголовок першого уривка з Євангелія від Маттея, який розповідає нам про народження в часі відвічного Сина Отця, який стає нашим братом.

Мт на початку використовує біблійний літературний жанр родоводу, щоби підвести нас до розуміння, що Ісус веде своє походження із вибраного народу.

Фактично (на відміну від Лк 3,23-38), Мт перелічує лише ізраїльських предків Ісуса і наводить їх з посиланням на Авраама і Давида, головних хранителів месіанських обітниць. Бог входить в історію людини, а людина — в історію Бога.

в. 1 Родовід (букв. «Книга походження»).

- *Ісуса*. Переклад арамейського *Єшуа*, що означає «Ягве спасає».
- *Христа*. Гр. *christós* — помазаний, посвячений оливою помазання. Єврейською *mashiah* — Месія. У **Мт 16,16** Петро проголосить: «Ти — Христос, Бога живого син».
- *сина Давида* (пор. «Засоби для розуміння» в **Мт 9,27** і **22,42-45**), *сина Авраама*.

в. 2 Авраам був батьком Ісаака, Ісаак — Якова... Це три отці Ізраїля. «Бути батьком когось» означає передати йому власний образ, образ Божий (Бут 5,1-3) через кровний зв'язок (класичні лінійні родоводи, як у Бут 5,1-32; 10,1-32; 11,10-32, пор. 1 Хр глави 1-9). «Народження» — це природний шлях передання прав. Родовід подається в низхідному напрямку, за схемою А породив Б, Б породив В... (в Лк: Б був сином А...), щоби показати, що «генеалогія» Ісуса (його предки) охоплює великі етапи біблійної історії: епоху патріархів (**вв. 2-6а**); добу царів перед Вавилонським переселенням (**вв. 6б-11**), а згодом період після Вавилонського переселення (**вв. 12-16**).

вв. 3-5 породив [...] від Тамари... від Рахави... від Руті...

До родоводу включені не Сара, Ревекка, Рахиль (три великі жінки-чужинки), а чотири жінки-чужинки:

Тамара (в. 3а; арамейка, яка вдала з себе повію, пор. Бут 38,18, 27-30; Рут 4,12; 1 Хр 2,4), *Рахав* (в. 5а; ханаанянка, блудниця з Єрихону, пор. ІН 2,1-21; 6,17,22-25; Євр 11,31; Як 2,25), *Рута* (в. 5б; моавитянка, яка вдається до хитрощів, щоби відстояти свої права, пор. Рут 1,16; 4,11-13,17-22) і *жінка Урії* (в. 6, Ветсавія, хеттитка, пор. 2 Сам 11,4-5; 12,24; 1 Цар 1,11-40), які підкреслюють (якраз через неправильну ситуацію, в якій вони зачали) універсальність спасіння (пор. Мт 8,11; 28,19). І, наостанок, до них додається *Марія* (в. 16), чие непорочне зачаття є найбільшим винятком із подружньої норми.

в. 6 *Ессей був батьком царя Давида*. Мт додає титул *цар*. Месія буде «паросток Давида» (пор. Іс 11,1; Єр 23,5; Од 5,5; 22,16), «народжений тілом із сімени Давида» (Рм 1,3). Давидом закінчується перша серія імен (пор. в. 17а).

- *Давид — Соломона від жінки Урії*.

вв. 8-9 [...] *Йорам — Озії*. Щоби дотриматися скандування імен, Мт не наводить Ахазії (а згадує Озію), Йоаса, Амасії (пор. 1 Хр 3,10-14). Вони, мабуть, «забраковані» ще й через те, що вчинили багато насильства і вбивств та «відступили від Господа» (2 Хр 22,9; 24,25; 25,27).

в. 9 мав би продовжитися словами: Азарія (а не Озія) — *Йоатама*.

в. 11 *Йосія — Єхонії і братів його*. Йоаким і Йоахин, батько і син, стають *Єхонією* (пор. 1 Хр 3,15-17)! Мабуть, Мт допустився помилки.

- *за вавилонського переселення*. Тут завершується друга серія імен (пор. в. 17б).

вв. 12-15 *А після вавилонського переселення,*

- *в Єхонії народився Салатїїл... у Маттана — Яків,*

в. 16 *у Якова — Йосиф, чоловік Марії*. Як Мт, так і Лк 3,23-38 (де батьком Йосифа є Елі) розповідають про народження Ісуса від діви, але обоє подають його родовід через Йосифа (в СЗ родовід ведеться за чоловічою лінією).

- *Марія була з роду Леві*. Власне, вона була родичкою Єлисавети, нащадка Арона, дружини священика Захарії (пор. Лк 1,5,36).

- *з якої народився Ісус, що зветься Христос* (пор. в. 1; Мт 1,18; 27,17,22). Букв. «з якої був народжений». Зверніть увагу на

пасив. Підкреслюється те, що через Марію насправді народжує сам Бог. А Йосифа попросять прийняти Марію, «бо те, що в ній зачалось, походить від Святого Духа» (Мт 1,20б).

в. 17 *Покоління же всіх було...*

- Два родоводи, Мт і Лк, різняться між собою і є досить штучними (неповними і неточними). Мт налічує у низхідному порядку 42 (3 x 14) покоління від Авраама до Ісуса, переходячи через царів Юдеї: 14 імен (та лише 13 поколінь!) від Авраама до Давида (співпадають з іменами в Лк 3,31-34), 14 імен і поколінь від Давида до Єхонії та 14 імен (лише 13 поколінь!) від Єхонії до Христа. Лука натомість нараховує їх 77 (11x7) у висхідному порядку від Ісуса до Адама.
- Число 14, що повторюється тричі, схоже, є символічним числом, яке вказує на суму кількісного значення трьох приголосних, які утворюють єврейське ім'я Давид (Д, В, Д; 4+6+4 = 14), яке в 17 віршах зустрічається аж п'ять разів!
- Чотирнадцять є також кількістю днів у половині фази місяця: зростаючий місяць — від Авраама до Давида, спадаючий місяць — від Давида до Вавилонського переселення і новий зростаючий місяць — до месіанської повноти «сина Давида» (АМ, р. 55). Проте більш ймовірно, що Мт просто хотів тактовно навести на думку про тяжіння історії до свого месіанського і есхатологічного завершення (пор. Дан 9,24-27). Все це відповідає доволі поширеній апокаліптичній моделі: три періоди, які в цілому мають шість седмиць (7+7; 7+7; 7+7).

Паралельні місця: Лк 3,23-38

Напрямки для роздумів

- Несподіваним виглядає початок *Євангелія від Матея*, адже у первісному проповідуванні йшлося лише про публічне життя Ісуса, починаючи від хрещення (Ді 1,21-22; 10,37). *Євангеліє від Марка* також подавало таку розповідь, нічого не згадуючи про те, що було перед тим. Перший євангелист натомість (як і Лука) цікавиться його дитинством. Насправді ж, його розповідь не можна назвати історією народження і перших років життя Христа, оскільки вона за-